

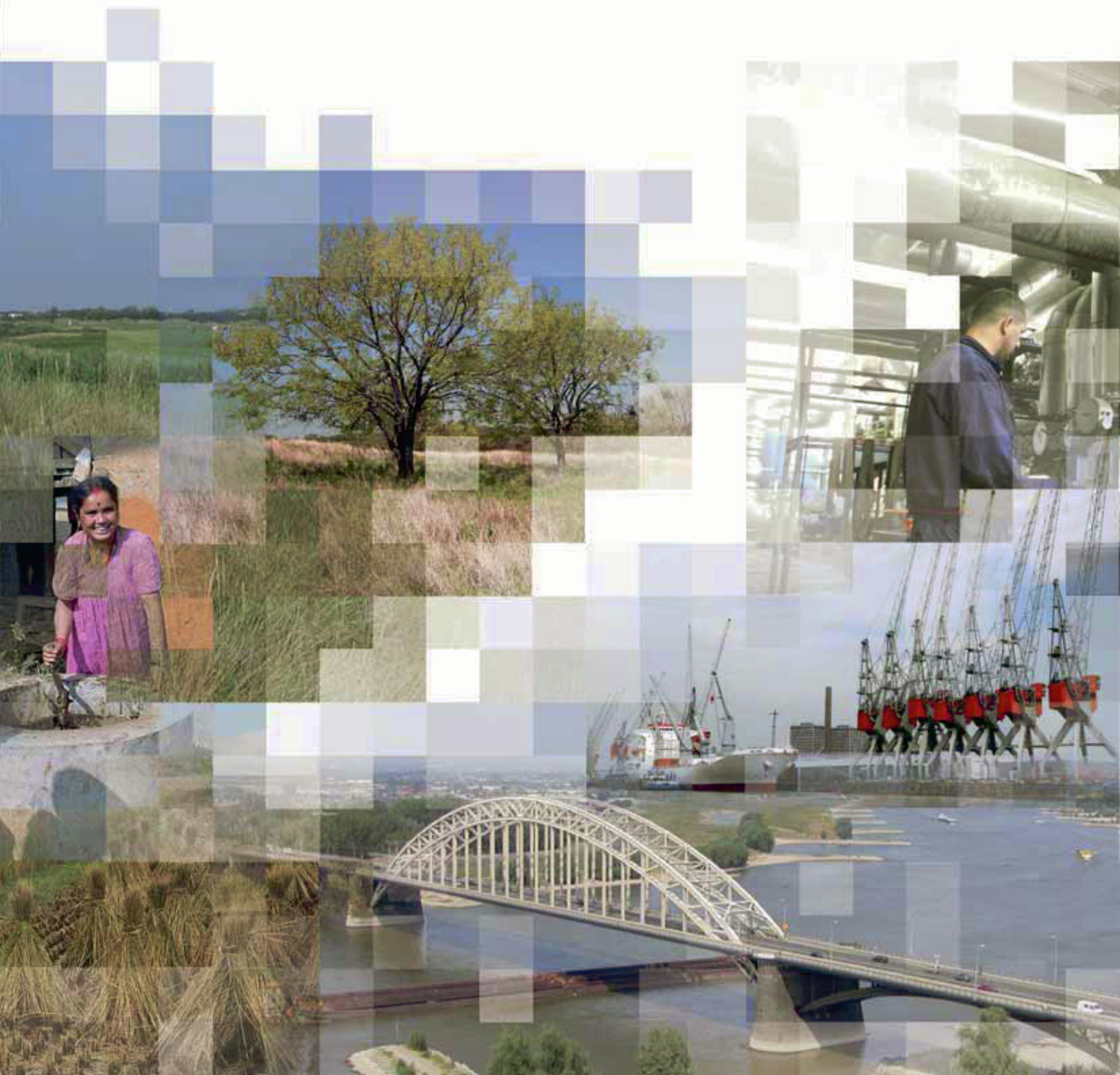

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Locatie Valkenburg gemeente Katwijk

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

13 juni 2013 / rapportnummer 2784-43

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Katwijk wil op en rondom het terrein van voormalig Marinevliegkamp Valkenburg een woonwijk realiseren. De planologische ruimte voor onder andere 5.000 woningen, een bedrijventerrein, windturbines¹, winkels en recreatie wordt vastgelegd; daarnaast wordt er een passende beoordeling opgesteld vanwege mogelijke effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Daarom wordt voor de besluitvorming een plan-MER (verder MER) opgesteld.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')² beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een goed overzicht van wat er al onderzocht is voorafgaand aan en in voorbereiding op deze MER-procedure. Ga daarbij in op:
 - De alternatieven en varianten die hierbij de revue zijn gepasseerd en welke keuzes zijn gemaakt.
 - De milieuoverwegingen die bij deze keuzes een rol hebben gespeeld.
 - De gemaakte keuzes voor zover die afwijken van eerdere onderzoeken en uitgangspunten.
- Vanwege de afwijkende, langere looptijd van 20 jaar, de omvang van het project en de onzekere economische ontwikkelingen:
 - Inzicht in de planhorizon(nen) van het voornemen, voor 10 jaar en voor 20 jaar.
 - Inzicht in de mogelijkheden tot fasering van het project.
 - Een scenario waarbij als gevolg van een lagere vraag aanzienlijk minder woningen kunnen worden gerealiseerd, met aandacht voor zuinig ruimtegebruik en het realiseren van een logisch afgerond geheel.
- Varianten voor de inrichting van het gebied, met name wat betreft de ontsluitingsstructuur, de locatie van wonen en voorzieningen, opstellingen van windturbines en de aanhechting op de omgeving en de effecten hiervan op het milieu.
- Inzicht in de samenhang met (de besluitvorming over) de Rijnlandroute.
- De effecten op de natuur (waaronder een Passende beoordeling waarin wordt ingegaan op de gevolgen van stikstofdepositie en recreatie voor de Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide en Coepelduynen).

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

¹ Tijdens een locatiebezoek dat de Commissie bracht aan het plangebied op 22 april 2013 is mondeling aangegeven dat er windturbines worden gerealiseerd om de nieuwe wijk energieneutraal te maken.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) . Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in deze notitie voldoende aan de orde komen.

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond en gebruik MER

De NRD geeft slechts summier informatie over de inrichting van het MER en wat daarin op welke wijze zal worden onderzocht. De Commissie adviseert het MER in te zetten voor het bieden van overzicht over alle informatie die er is en besluiten die reeds zijn genomen, en dit samen te brengen met een blik op de toekomst. Ga daarbij in op de keuzes die nog voorliggen.

Er is voor de ontwikkeling van Locatie Valkenburg reeds een Integraal Structuurplan (ISP) opgesteld. Hierover is op 28 september 2008 ook een advies van de Commissie MER uitgekomen (rapportnummer 2098-41). In het ISP zijn voor het aantal woningen alternatieven beschreven en is een keuze gemaakt voor 5.000 woningen.

Na vaststelling van het structuurplan en veelal los van dit MER is een groot aantal onderzoeken uitgevoerd, waarbij in sommige gevallen – zoals in het verkeersonderzoek – ook keuzes over (inrichting van) de ontwikkeling van de woonlocatie zijn gemaakt. Geef in dit MER een helder overzicht van onderzochte alternatieven en varianten en de daarmee gemaakte keuzes. Geef ook aan waar huidige inzichten en uitgangspunten afwijken van die in voorgaande onderzoeken/rapporten. Motiveer hoe het voorkeursalternatief uit het structuurplan tot stand is gekomen. Geef daarbij aan welke milieuoverwegingen bij de keuzes een rol hebben gespeeld. Neem literatuurverwijzingen op en overweeg bij belangrijke achtergrondrapporten om deze als bijlage van het MER op te nemen of anderszins bereikbaar te maken voor belanghebbenden. Geef tenslotte ook aan welke vrijheidsgraden er nog zijn voor dit MER (zie ook 3.3).

Bestemmingsplan voor 20 jaar

Locatie Valkenburg is aangemeld voor 6e tranche voor het Besluit uitvoering van de Crisis- en herstelwet. Dit houdt in dat het bestemmingsplan onderdeel kan worden van een pilot voor de vaststelling voor 20 jaar in plaats van voor de gebruikelijke 10 jaar.

Deze langere periode opgeteld bij de inherente onzekerheden die er zijn bij een plan van deze omvang, demografische ontwikkelingen en de onzekerheden in de huidige markt, maken dat de Commissie het van belang acht dat er ook op een kortere termijn inzicht wordt gegeven in milieueffecten. Gezien de lange doorlooptijd van het plan kan immers worden verwacht dat planonderdelen aangepast en/of geschrapt worden, en andere toegevoegd.³

³ Het is nog niet duidelijk hoe het bestemmingsplan zal worden ingericht. De vraag is bijvoorbeeld of het een eindplan wordt met directe bouwtitels of dat gewerkt zal worden met uitwerkingsplicht of wijzigingsbevoegdheden.

Geef daarom naast het eindbeeld ook inzicht in de effecten van het voornemen na 10 jaar, halverwege de planperiode (zie ook 3.2).

2.2 Doel en nut en noodzaak

Het doel van de gemeente Katwijk is het realiseren van een woonwijk met minimaal 4.200⁴ en maximaal 5.000 woningen op het voormalige vliegveld Valkenburg. Gelet op de wens dat het MER een zelfstandig leesbaar en goed navolgbaar stuk moet zijn, is het wenselijk (in het kort) de nut en noodzaak te beschrijven. Hiervoor kan zowel worden geput uit het MER dat is opgesteld bij het Structuurplan als uit de vele onderzoeken die inmiddels zijn verricht.

Daarnaast is relevant dat, mede gezien de recente economische ontwikkelingen, het voornemen effecten heeft op woon- en winkelgebieden in de buurt: in hoeverre heeft de nieuwe woonwijk een aanzuigende werking op klandizie van bestaande winkelcentra? Wat betekent de bouw van een groot aantal woningen voor andere nieuwbouwplannen in de omgeving?

2.3 Beleidskader

De NRD bevat geen overzicht van het relevante beleidskader, maar veel belangrijke kaders worden in de lopende tekst wel genoemd. De provinciale ruimtelijke verordening ontbreekt hierin nog. Deze is bijvoorbeeld relevant voor de bescherming van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De provinciale Nota "Wervelender" over windenergie geeft aan dat windturbines in het studiegebied mogelijk zijn, mits de locatie goed onderbouwd wordt. De Commissie adviseert deze onderbouwing op te nemen in het MER (zie ook 3.3).

Geef aan welke randvoorwaarden het nationale, provinciale, gemeentelijke integrale en sectorale beleid ten aanzien van klimaatmitigatie en -adaptatie stelt aan het voornemen. Verwijs hierbij naar de relevante beleidsnota's, convenanten et cetera en instrumenten op dit gebied. Zie ook 4.6.

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de vaststelling van het bestemmingsplan. Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat de tijdsplanning is.

3. Voornemen en alternatieven

In het Structuurplan is een keuze gemaakt voor het alternatief met 5000 woningen. In de NRD wordt uitgegaan van realisatie van dit voornemen zonder dat inrichtingsvarianten worden beschouwd en zonder dat er wordt gekeken naar scenario's waarin minder woningen

⁴ Het aantal van 4.200 woningen is aangepast naar aanleiding van recente marktontwikkelingen.

kunnen worden gerealiseerd. In dit licht bezien is het van belang inzicht te hebben in de sturingsmogelijkheden bij gedeeltelijke of gefaseerde uitvoering van het plan (3.1). Bovendien kunnen milieueffecten binnen en buiten de wijk kunnen met verschillende inrichtingen sterk verschillen (3.2). Voor windenergie geeft de Commissie een aantal specifieke aandachtspunten in 3.3. In 3.4 wordt ingegaan op de referentiesituatie.

3.1 Planscenario's en fasering

Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven kent gebiedsontwikkeling vele onzekerheden, zeker bij een planhorizon van 20 jaar. Daarom is denkbaar dat – hoe dan ook of in elk geval binnen de planperiode – minder woningen gerealiseerd zullen worden, of dat de uitvoering gefaseerd moet worden. Indien hiermee geen rekening gehouden wordt, bestaat het risico van een plangebied met niet afgeronde planonderdelen en inefficiënt ruimtegebruik. Ook kan het (economisch/exploitatie) draagvlak voor voorzieningen te laag uitpakken, waardoor deze voorzieningen (denk aan openbaar vervoer, maar ook natuur) niet of onvoldoende ontwikkeld kunnen worden. Het is daarom van belang rekening te houden met lagere aantallen dan de genoemde 4.200 of 5.000 woningen en/of een gefaseerde uitvoering.

Daarom ligt het voor de hand een scenario te ontwikkelen waarin wordt uitgegaan van een lager aantal woningen dan de 4.200 die zijn genoemd als minimum. Met dit scenario kan worden getoetst of het plan en de varianten voldoende sturingsmogelijkheden bevat waarmee onzuinig ruimtegebruik, onafgeronde planonderdelen en onvoldoende draagvlak voor (milieuvriendelijke) voorzieningen kunnen worden voorkomen. Ook kan worden bekeken of er een zinvolle fasering in het plan is aan te brengen. De inrichtingsvarianten op het plan (zie ook 3.2) kunnen naar oordeel van de Commissie sterk verschillen in de sturingsmogelijkheden. Ook hier is inzicht in zowel de situatie na tien jaar en als die na twintig jaar van belang.

3.2 Inrichtingsvarianten

Voor het succes van de wijk is de inrichting uiteraard erg belangrijk. Dit is enerzijds om een logische inbedding in en samenhang met de omgeving te verkrijgen, anderzijds omdat de inrichting bepalend is voor de aantrekkelijkheid en kwaliteit van de leefomgeving voor toekomstige bewoners. De inrichting van de wijk kan met name effecten hebben op zuinig ruimtegebruik, natuur, luchtkwaliteit, geluid, gezondheid, verkeersveiligheid en recreatiemogelijkheden.

Daarom is het naar oordeel van de Commissie van belang de keuze voor de inrichting van de wijk in het MER te onderbouwen en daarbij aan te geven welke milieuoverwegingen⁵ hierbij een rol hebben gespeeld, of, indien nog geen milieuoverwegingen een rol hebben gespeeld bij de keuze voor de inrichting, een of meerdere inrichtingsvarianten hierop te ontwikkelen. Gebruik hierbij de volgende bouwstenen:

- zuinig ruimtegebruik;

⁵ Ga in elk geval in op bovengenoemde milieuaspecten.

- locatie en bereikbaarheid van voorzieningen zoals scholen, winkels en groen ook in samenhang met de verkeersstructuur;
- optimale aanhechting van de woonwijken aan de Valkenburgse plas (naast de varianten met en zonder De Woerd);
- de verkeersstructuur binnen de wijk en buiten de wijk, en de effecten van deze keuze voor de leefomgeving in de wijk.

De keuze voor de inrichting is zoals genoemd in 3.1 bepalend voor de sturingsmogelijkheden van de gemeente in het geval dat de wijk niet volledig gerealiseerd zou kunnen worden en of het plan gefaseerd wordt uitgevoerd. Indien bijvoorbeeld wordt gekozen voor het op verschillende plaatsen aan de rand van het plangebied beginnen met bouwen en de verkeersstructuur naar zijn aard niet in delen kan worden gerealiseerd, dan kan dat leiden tot een versnipperde en onsamenvangende wijk waarbij de gemeente hoge kosten moet maken voor ontsluiting en nutsvoorzieningen.

3.3 Windenergie

Nabij de Valkenburgse Plas wordt de plaatsing van enkele windturbines mogelijk gemaakt. Geef in het MER een onderbouwing vanuit milieuoogpunt van de locatiekeuze van de windturbines en het op te stellen vermogen.

Geef aan welke inrichtingsvarianten mogelijk zijn voor de opstelling van de windturbines. Ga daarbij in op de volgende punten:

- de situering van de turbines;
- het aantal turbines;
- de masthoogtes van de turbines met bijbehorend vermogen.

Ga daarnaast in op randvoorwaarden/beperkingen op het gebied van geluid, hinder door slagschaduw en veiligheid die de locatie van woningen en bedrijven geven voor de opstelling van windturbines en vice versa.

Beschrijf in het MER hoe de verschillende inrichtingsvarianten scoren op energieopbrengst en wat de totale te verwachten energieopbrengst is van de verschillende alternatieven. Beschouw daarbij de diverse turbinevermogens (bijvoorbeeld tussen 2–3MW) en relevante masthoogtes apart. Bepaal de vermeden emissies van CO₂, SO_x en NO_x ten gevolge van de opwekking van elektriciteit met behulp van windturbines. Geef aan of de doelstellingen voor het ontwikkelen van een energieneutrale wijk hiermee gehaald kunnen worden.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Daarbij is de verre planhorizon (twintig jaar) – en het gewenste inzicht halverwege deze termijn – een aandachtspunt, aangezien er daardoor grote onzekerheden ontstaan over de autonome ontwikkeling in de planperiode. Ga bij deze beschrijving uit

van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

De Commissie adviseert daarbij expliciet aan te geven op welke wijze rekening wordt gehouden met de plannen omtrent de reconstructie en aanleg van de Rijnlandroute, aangezien een deel van deze route van cruciaal belang is voor de ontwikkeling van Locatie Valkenburg.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen voor verkeer, lucht-, water-, bodemkwaliteit, aantallen gehinderden) worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling en onderbouw deze. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, en dergelijke) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie). Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

4.2 Bodem en water

In de NRD wordt ten aanzien van water aangegeven dat onder meer wordt ingegaan op de kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater. De Commissie acht het van belang dat wordt aangegeven of veranderingen kunnen optreden in kwelstromen uit de duinen en de binnenduinrand⁶.

Ten aanzien van waterbeheersing en het door het plangebied leiden van het kwelwater uit de duinen geeft de Commissie in overweging om daarbij ook de kansen op hydrologisch herstelbeheer in de directe omgeving van het plangebied te betrekken.

4.3 Natuur

4.3.1 Algemeen

Geef in het MER aan welke belangrijke natuurwaarden aanwezig zijn in het plangebied zelf en in het overige studiegebied. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied en ga in op de sleutelfactoren die bepalend zijn voor de natuurwaarden in het studiegebied.

⁶ Rekening houden met de hydrologische aspecten uit de "Knelpunten- en kansenanalyse van Meijendel & Berkheide van Kiwa Water Research/EGG-consult uit november 2007".

Ga daarna in op de ingreep-effectrelaties tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden.

4.3.2 Windenergie en gevolgen op natuur

Besteed aandacht aan de gevolgen van windturbines voor beschermde natuurwaarden in de aanlegfase en gebruiksfase. Houd bij de aanlegfase rekening met onder andere (onderwater)geluid, trillingen en ruimtebeslag. Ga in de gebruiksfase in op aanvaringsslachtoffers en barrièrewerking bij vleermuizen en vogels. Besteed daarbij aandacht aan de (eventuele) dagelijkse bewegingen tussen rustplaatsen/slaapplaatsen en foerageergebieden. Bij trekvogels kan een orde-grootte inschatting van het aantal slachtoffers/jaar volstaan. Betrek hierbij ook mitigerende maatregelen.

4.3.2. Natuur in het plangebied

Geef inzicht in de beschermde en overige relevante soorten in het plangebied en ga in op de soorten waarvoor het plangebied een belangrijke bijdrage levert aan de gunstige staat van instandhouding op regionaal/landelijk niveau. Besteed expliciet aandacht aan de rust- en verblijfsplaatsen en foerageerroutes van vleermuizen door ruimtebeslag en verstoring door licht en geluid.

Aanleg/ontwikkelfase

Beschrijf voor de *aanleg-/ontwikkelfase* hoe beschermde soorten beïnvloed kunnen worden. Bepaal of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaatsen. Breng mitigerende/compenserende maatregelen in beeld. Ga ook in op tijdelijk positieve effecten voor 'pioniersoorten' en door middel van 'tijdelijke natuur'.

Eindfase

Beschrijf voor de *eindfase* van het plan of belangrijke planonderdelen, hoe de natuur (groen in de wijk en dergelijke) wordt ingericht en hoe die zich zal ontwikkelen. Ga ook in op de bijdrage aan ontsnippering/versnippering van omliggende natuurgebieden.

4.3.3. Gevolgen voor omliggende natuurgebieden

Motiveer de begrenzing van het studiegebied en geef de beschermde gebieden duidelijk aan op kaart. Ga ook in op de grondslag van de bescherming (onder andere Natura 2000, Beschermde Natuurmonument, EHS).

Passende beoordeling; gevolgen voor Natura 2000-gebieden

In de NRD is aangegeven dat de gevolgen voor Natura 2000-gebieden door middel van een Passende beoordeling in beeld worden gebracht. Bij plan-MER moet deze Passende beoordeling deel uitmaken van het MER. Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aantast. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zoge-

naamde ADC-toets⁷ met succes wordt doorlopen.⁸ Neem de hoofdconclusies van de Passende beoordeling over in het MER zelf.

Geef voor Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide en Coepelduynen:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitats, inclusief verbeterdoelstellingen;
- de oppervlakte en kwaliteit⁹ van habitattypen en leefgebieden voor soorten en (ontwikkeling van) soorten die deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten;
- de (mogelijke) gevolgen in de aanlegfase door in ieder geval stikstofdepositie, eventuele veranderingen in de waterhuishouding, geluid, licht en trillingen op de instandhoudingsdoelstellingen. Beoordeel de gevolgen van het plan afzonderlijk alsook in cumulatie met andere plannen en projecten;
- de (mogelijke) gevolgen in de eindfase door in ieder geval stikstofdepositie, (eventuele) veranderingen in de waterhuishouding, recreatiedruk, licht en geluid. Beoordeel de gevolgen van het plan afzonderlijk alsook in cumulatie met andere plannen en projecten;
- eventuele kennislacunes aan die de effectbeoordeling kunnen beïnvloeden, en geef daarbij aan welke mitigerende maatregelen ingezet kunnen worden.

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS-gebieden in het studiegebied. Onderzoek welke gevolgen het voornemen in de aanlegfase en na realisatie op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden kan hebben door onder andere stikstofdepositie, (eventuele) veranderingen in de waterstand en recreatie.

Effectbeoordeling stikstofdepositie

Stikstofdepositie is een belangrijke oorzaak voor de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland. Beschrijf in het MER de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities op de relevante Natura 2000- en EHS-gebieden. Geef:

- de verandering in depositie aan op kaart;
- de huidige achtergronddepositie van stikstof in het studiegebied;
- de voor verzuring en/of vermesting gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in *Natura 2000-gebieden*: en de daarbij behorende kritische depositiewaarden;
- de voor verzuring en/of vermesting gevoelige natuur- of beheertypen voor *EHS-gebieden* en de actuele kwaliteit daarvan;
- de verandering in stikstofdepositie van het voornemen afzonderlijk en in cumulatie voor de relevante Natura 2000-gebieden en EHS-gebieden (inclusief toelichting over het daarbij gehanteerde model);
- de (cumulatieve) gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden en de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS.

⁷ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁸ Art. 19g en 19h, Natuurbeschermingswet 1998.

⁹ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

Indien bij de effectbeoordeling gebruik wordt gemaakt van saldering dient gemotiveerd te worden dat de in te trekken rechten waarmee gesaldeer wordt verband houden met het voornemen, en moet aangegeven worden welke ontwikkelruimte deze saldering biedt. Daarbij dient per fase en bij het eindbeeld de zekerheid te worden gegeven dat geen (tijdelijke) toename van depositie optreedt. Werk dit (mede) aan de hand van een realistisch worst-case-scenario uit, uitgaande van de te verwachten piekbelasting per fase.

Ga ook in op effectrelatie met de Rijnlandroute (en andere relevante projecten waaronder Centrale As) en de systematiek die daarbij wordt gehanteerd om aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden te voorkomen.

Wijziging artikel 19 kd Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet)

Op 25 april is een wijziging van artikel 19kd Nb-wet in werking getreden. De wijziging heeft, specifiek voor stikstof, gevolgen voor de referentiesituatie waarmee een voorgenomen plan moet worden vergeleken. Vanwege de interpretatieruimte die het gewijzigde artikel biedt, heeft de Commissie m.e.r. aan de betrokken bewindspersonen om een nadere interpretatie van het artikel gevraagd. Gelet op de meest waarschijnlijke bedoelingen van de wetgever gaat de Commissie er van uit dat de effecten van stikstofdepositie als gevolg van plannen moeten worden vergeleken met het vigerend planologisch kader.

4.4 Verkeer

De ontwikkeling van een woonlocatie met de omvang van Valkenburg heeft grote verkeerskundige consequenties, in die zin dat het aantal verkeersbewegingen in de regio als gevolg van de ontwikkeling van de locatie Valkenburg aanzienlijk zal toenemen. Geef duidelijk aan van welke uitgangspunten is uitgegaan en wat de invloed is dan wel de onzekerheden zijn van de lange planperiode. Geef ook expliciet aan waar vigerende uitgangspunten afwijken van uitgangspunten en onderzoeken waarop eerdere keuzes zijn gebaseerd. De Commissie constateert bijvoorbeeld dat het MER voor het Structuurplan uitging van een toename van 20.000 tot 31.250 motorvoertuigen per dag terwijl het verkeersonderzoek waarop de ontsluitingsstructuur is gebaseerd, uitgaat van een totale verkeersproductie/-attractie van circa 45.000 mvt/etmaal¹⁰.

Externe wegennet

Beschrijf wat de consequenties zijn op het regionale wegennet, rekening houdend met bestaande en verwachte knelpunten op in ieder geval de N206, de knoop Leiden-West en de N441. Houdt daarbij rekening met de meest actuele inzichten met betrekking tot de Rijnlandroute. Geef de consequenties aan voor in ieder geval de verkeersintensiteiten, (de kwaliteit van) de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid.

¹⁰ Zie hoofdstuk 4.2 van Verkeersonderzoek Masterplanfase, Goudappel Coffeng, 12 december 2011.

Interne wegennet

De hoofdontsluiting van de locatie ligt grotendeels vast en wordt in het MER niet onderzocht. Geef in het MER duidelijk aan waarop de gemaakte keuzes gebaseerd zijn en wat daarvan de milieuconsequenties zijn. De Commissie adviseert om aan de volgende elementen wel specifiek aandacht te besteden:

- Die delen van de interne verkeersstructuur (het hoefijzer), waarop de verkeersintensiteit boven de circa 10.000 motorvoertuigen per etmaal komt. Op welke wijze wordt hier de leefbaarheid, verkeersveiligheid en oversteekbaarheid geborgd. De Commissie kan zich voorstellen dat door bijvoorbeeld een knip in de verbindende tak van het 'hoefijzer' een meer evenwichtige verdeling van het verkeer over de beide aansluitingen wordt verkregen, alsmede een verkeersluwere Centrale As (zie ook hoofdstuk 3 en paragraaf 4.5).
- De functie van de 1e Mientweg: hoe wordt voorkomen dat deze route, bedoeld als erf-toegangsweg, in de toekomst wordt gebruikt als sluiproute.
- Welk maatregelen worden er genomen om de (interne en externe) automobilititeit te beperken.

Openbaar vervoer

Geef aan op welke wijze wordt gewaarborgd dat openbaar vervoersvoorzieningen al vroeg in de gebiedsontwikkeling gerealiseerd worden. Dit is van belang vanwege de gunstige effecten op het voorkomen van automobilititeit met bijbehorende milieueffecten.

Beoordelingskader

De NRD geeft op het thema verkeer vijf aspecten waarop dit thema beoordeeld zal worden. De Commissie adviseert deze verkeersaspecten niet alleen te kwalificeren, maar zoveel mogelijk duidelijk te maken wat de doelstellingen, wensen of grenswaarden per aspect zijn. Alleen dan is het mogelijk om tot een zinvolle beoordeling te komen.

4.5 Leefomgeving

De gezondheidseffecten zijn van belang voor de (toekomstige) bewoners van het gebied. Het gaat hier om de aspecten geluid (4.5.1) en luchtkwaliteit (4.5.2). Geef aan hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse contouren voor NO₂, PM₁₀ en geluid voorzien zijn.

- Bereken voor geluid het aantal ernstig gehinderden en ernstig slaapverstoorden door gebruik te maken van de voor het Europese geluidbeleid best geschikt geachte en geaccepteerde dosis-effectrelaties.
- Indien sprake is van relatief grote groepen blootgestelden en relatief grote gevolgen voor de luchtkwaliteit¹¹, adviseert de Commissie ook de consequenties hiervan op gezondheid (kwantitatief) in beeld te brengen¹². Doe dit op basis van bestaande dosis-effectrelaties¹³.

¹¹ Denk hierbij aan minimaal 1000 mensen die extra worden blootgesteld aan minimaal 1 µg/m³. Een dergelijk aantal blootgestelden is nodig om op basis van bestaande dosis-effectrelaties representatieve uitspraken te kunnen over de (extra) ziektelast.

¹² Bijvoorbeeld de toe- dan wel afname van het aantal kinderen met verminderde longfunctie, het aantal mensen met COPD en het aantal vervroegde sterfgevallen.

¹³ Zie voor dosis-effect relaties, rekenmethodieken en toelichting bijvoorbeeld:

Combineer de (hoogste contouren van de) kaarten voor lucht en geluid in de huidige situatie en in de referentiesituatie en geef aan hoeveel woningen voorzien zijn in gebieden waar de knelpunten zitten met een gecombineerde hoge belasting voor lucht en geluid. Ook kan gebruik gemaakt worden van de DALY-methode¹⁴. Geef aan welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn en wat de mogelijkheden zijn om de omvang van de blootstelling en daarmee de gezondheidseffecten te minimaliseren (zie ook hoofdstuk 3).

Naast de negatieve gezondheidseffecten kan de inrichting van het plangebied ook de gezondheid van de toekomstige bewoners bevorderen. Bijvoorbeeld door de groen- en waterstructuur in het plangebied, de mogelijkheden voor beweging en sport door bijvoorbeeld fiets- en wandelroutes, speelplaatsen en recreatiemogelijkheden, sociale- en verkeersveiligheid en de beschikbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van openbaar vervoer en voorzieningen. Geef aan in hoeverre deze aspecten in het plan bijdragen aan de gezondheid van de bewoners.

4.5.1 Lucht

Om de varianten onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}¹⁵) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden¹⁶. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. (Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.) Presenteer de resultaten van de berekeningen door middel van verschilcontourenkaarten¹⁷ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen¹⁸.

Elementair koolstof en gezondheid

Met elementair koolstof (roet) kan een betere relatie gelegd kan worden tussen emissies uit verbrandingsprocessen (met name verkeer) en gezondheid dan met fijn stof en NO₂. De Commissie geeft daarom ter overweging om voor elementair koolstof concentratieberekenin-

-
- RIVM-report 500029001/2005 Trends in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980 - 2020. AB Knol, BAM Staatsen;
 - GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk centrum medische milieukunde. 8-12-2005;
 - WHO-rapport (2009) 'Economic valuation of transport-related health effects'.
- ¹⁴ DALY staat voor 'Disability Adjusted Life Years'. Doordat de DALY-methode de gezondheidseffecten in één eenheid uitdrukt, hoeft er geen afweging meer gemaakt te worden tussen de effecten van luchtverontreiniging versus de effecten van geluidhinder of de ernst van verschillen binnen de verschillende klassen. De verschillen in de gevolgen voor de volksgezondheid tussen de varianten en maatregelen wordt op met een DALY beter onderbouwd zichtbaar.
- ¹⁵ Op dit moment zijn de rekenmethoden voor PM_{2,5} nog niet opgenomen in de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit, indien deze regeling ten tijde van het plan-MER niet beschikbaar beredeneer of bereken de concentraties PM_{2,5} dan op basis van de dan best beschikbare rekenmodellen.
- ¹⁶ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.
- ¹⁷ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassebreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend is.
- ¹⁸ Gebruik hiervoor de zogeheten Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG). Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten. Mocht de feitelijke situatie afwijken van de BAG, houd hiermee dan rekening in het MER.

gen¹⁹ uit te voeren op gevoelige bestemmingen zoals woningen en scholen. Presenteer de (verschil-)concentratiecontouren eventueel ook op kaarten.²⁰ Geef aan wat deze concentraties betekenen voor de volksgezondheid en ga daarbij uit van bestaande dosis-effectrelaties²¹.

NSL

Het initiatief maakt, als ‘in betekenende mate’-project, deel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Maak aannemelijk dat het project past binnen, of in ieder geval niet in strijd is met het NSL²². Indien projecten die in het NSL zijn opgenomen worden gewijzigd, geef dan aan hoe dit via de meldingsprocedure (artikel 5.12, twaalfde lid) is uitgewerkt.

4.5.2 Geluid

Geef aan wat het gemeentelijke beleid is op het gebied van geluid. Ga in op de doelstellingen voor geluid van de gemeente in het algemeen en voor locatie Valkenburg. Ga in op de mogelijke effecten van de keuze voor de ontsluitingsstructuur op geluidsoverlast voor toekomstige bewoners. Geef voor alle varianten aan hoeveel gehinderden er zijn en welke maatregelen nodig en mogelijk zijn om de doelstellingen te halen. Geef ook aan welke geluidseffecten te verwachten zijn van de windturbines.

4.6 Klimaatadaptatie

Beschrijf wat de belangrijkste gevolgen van klimaatveranderingen in het plangebied zijn²³ en geeft daarbij aan in welke mate het plan deze gevolgen zou kunnen versterken (zoals bijvoorbeeld door de afname van waterberging door een toename van verhard oppervlak).

Beschrijf hoe bij de aanleg van de wijk rekening kan worden gehouden met klimaatverandering met onder andere heviger buien en meer pieken in de waterafvoer. Ga daarbij in op maatregelen die zorgen voor een duurzaam watersysteem met ‘droge voeten’ en goede waterkwaliteit, onder andere door robuuste seizoensberging voor water in combinatie met ruimtebesparende oplossingen (bijvoorbeeld door compartimentering, verhoogde aanleg van infrastructuur en waterrobuust bouwen). Beschrijf in het MER ook in hoeverre adaptatie met andere doelen gecombineerd kan worden zoals een kwaliteitsverbetering van de woonwijk door de aanleg van een groen-blauwe structuur of de aanleg van een seizoensregenwaterbuffer in combinatie met recreatie of natuur.

¹⁹ Geef daarbij aan welke invoergegevens zijn gebruikt en hoe betrouwbaar deze gegevens zijn. Maak waar mogelijk gebruik van de standaard beschikbare rekenmethoden zoals webbased CAR (<http://car.infomil.nl/>).

²⁰ Voor roet zijn achtergrondconcentraties beschikbaar, maar deze kennen een grote mate van onzekerheid. Vanwege deze onzekerheden en het ontbreken van een norm wordt geadviseerd om in het MER de focus te leggen op de bijdrage van de bronnen in het studiegebied en niet op te totale roet concentraties (bijdrage + achtergrond).

²¹ $\Delta 1 \text{ ug/m}^3 \text{ EC} \sim \Delta 6 \text{ maanden}$.

²² Vergelijk daarvoor de projectgegevens (= projectkenmerken en de daarbij horende luchtkwaliteitseffecten) in het besluit met de projectgegevens zoals opgenomen in het NSL.

²³ Met bijvoorbeeld de klimaateffectatlas <http://klimaateffectatlas.wur.nl> en gidsmodellen <http://www.gidsmodellen.nl> kan een inschatting gemaakt worden van de belangrijkste klimaatgevolgen in het studiegebied.

Geef in het MER aan welke klimaatgevolgen binnen het plan gemitigeerd kunnen worden en welke gevolgen juist aanpassingen buiten het plangebied vragen.

4.7 Landschap en cultuurhistorie

Geef aandacht aan (het gebruik van) bestaande landschappelijke structuren, landschapselementen, archeologische waarden en gebouwd en aangelegd erfgoed die tot het vliegveld behoren. Valkenburg stond in zijn functie als vliegveld los van zijn omgeving. Geef daarom ook inzicht in de landschappelijke aanhechting van en overgangen naar omliggende polders, duingebied en Valkenburgse Plas.

Windturbines

De windturbines zullen aan de rand van het plangebied worden geplaatst. Geef in het MER een beschrijving hoe de opstellingsvarianten voor windturbines het landschap en horizon zullen veranderen. Ga daarbij in op de zichtbaarheid van de windturbines vanuit verschillende zichthoeken en of/hoe deze interfereren met andere hoge structuren. Gebruik ter ondersteuning van het onderzoek visualisaties vanuit relevante gezichtspunten.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Vergelijking van varianten

De milieueffecten van de varianten moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de varianten andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid. Geef daarnaast voor ieder van de varianten aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

5.2 Onzekerheden in effectbepaling en evaluatie

Houd bij de vergelijking van de varianten en bij de toetsing van de varianten aan (project-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen. Geef daarvoor in het MER inzicht in:²⁴

²⁴ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, dat wil zeggen het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen varianten, en daarmee voor de vergelijking van varianten;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.²⁵

²⁵ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Katwijk

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Katwijk

Besluit: Vaststellen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D11.2, D11.3
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Het realiseren van een woonwijk

Bijzonderheden: Is vervolg op Integraal Structuurplan Nieuw Valkenburg (toetsingsadvies uitgebracht met rapportnummer 2098-41)

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 11 april 2013

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 12 april 2013 t/m 23 mei 2013

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 5 april 2013

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 13 juni 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs.ing. J. Bout (voorzitter)

drs. G. Gabry

ing. P.A. Kroeze

drs. W. Smal (werkgroepsecretaris)

ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau Grootchalige (her)ontwikkeling Locatie Valkenburg, Oranjewoud, 20 maart 2013;
- Geohydrologisch onderzoek Valkenburg, Royal Haskoning, 10 maart 2011;
- Verkeersonderzoek Masterplanfase, Goudappel Coffeng, 12 december 2011;

- Recreatieonderzoek Locatie Valkenburg, Adviesbureau RBOI, januari 2012;
- Flora- en Faunaonderzoek “Nieuw Valkenburg”, Grontmij, 30 januari 2012;
- Notitie maatregelen watersysteem ontwikkeling Valkenburg, Royal Haskoning, 17 februari 2012;
- Katwijk stikstofactieplan, Adviesbureau RBOI, 7 mei 2012;
- Een archeologisch selectie- en behoudsadvies voor de vindplaatsen binnen de rode contour van Planlocatie Valkenburg, gemeente Katwijk, dr. B. Voormolen, 30 september 2011;
- Notitie modelresultaten en voorstel maaiveldhoogteverdeling, Royal Haskoning, 17 februari 2012.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Locatie Valkenburg gemeente Katwijk

ISBN: 978-90-421-8998-0

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

